

Alla har varit nybörjare – även konstförfalskarna

I över tvåtusen år har förfalskningar av konstverk gjorts. Romerska skulptörer tillverkade avbildningar av grekiska skulpturer.

Under den klassiska perioden skapades konst mest för historiska referenser, religiös inspiration eller estetisk njutning.

Konstnärens identitet hade ingen betydelse för köparen.

Under renässansen hade många målare lärlingar och assistenter, dessa studerade målningstekniker genom att kopiera mästarens verk och stil. Som betalning för utbildningen sålde mästaren sedan dessa arbeten.

Detta ansågs mer som en hyllning och inte som förfalskning, även om vissa av dessa kopior felaktigt tillskriver mästaren.

När konsten blev en handelsvara

En omfördelning av världens rikedomar skedde efter renässansen då efterfrågan på konst var stor, speciellt hos en nyligen välbärgad medelklass. Detta uppsving utvidgades snart till att omfatta verk av moderna och nyligen avlidna konstnärer. Konst blev en handelsvara och det ekonomiska värdet av konstverken berodde på vem konstnären var.

För att identifiera sina verk började målare markera dem på olika sätt. Senare utvecklades dessa märken till signaturer. Efterfrågan på vissa konstverk började att överstiga utbudet, därför började falska underskrifter synas allt oftare på den öppna marknaden.

Salvador Dali 1904-1989, spansk konstnär.

Förfalskarnas favoriter

Under 1900-talet har konstmarknaden favoriserat konstnärerna **Salvador Dali**, **Pablo Picasso**, **Paul Klee** och **Matisse**. Verk av dessa konstnärer har ofta blivit föremål för förfalskningar. Dessa har vanligtvis sålts på konstgallerier och auktionshus.

Det finns huvudsakligen tre sorters konstförfalskningar. Den första skapar en efterbildning i uppsåt att verket ska framstå som identiskt med originalet, den andra upptäcker ett verk och försöker framhäva det som något det inte är för att höja dess värde och den tredje upptäcker att ett verk är en förfalskning men säljer det ändå som originalverk.

Både far och son förfalskade konst

Många förfalskare var en gång nybörjare i konstnärsbranschen. De försökte bryta sig in på marknaden utan framgång, så småningom började de att förfalska konstverk istället. Det gav snabbare pengar.

Målningen "En stad på en klippa" köptes i mitten av 1880-talet av en amerikansk samlare. Målningen tillskrevs **Francisco de Goya** (1746-1828) men tros idag ha målats av Goyas efterföljare, **Eugenio Lucas**, runt 1850-75. Lucas studerade Goyas tekniker och lyckades skapa en målning i Goyas stil. Först 1990 upptäcktes att det var en förfalskning.

Han van Meegeren 1889-1947. Den mest vågade konstförfalskaren i modern tid.

Ett märkligt fall av konstförfalskare var **Han van Meegeren** som blev känd genom att skapa "den bästa Vermeer-målningen någonsin". Hans egna verk blev till slut värdefulla, vilket i sin tur lockat andra förfalskare.

En av dessa förfalskare var hans egen son, **Jacques van Meegeren**, som skrev intyg om att en viss del av den konst som han erbjöd "skapades" av hans far, Han van Meegeren.

"This is fake"

Andra kända konstförfalskare är exempelvis **John Myatt**, engelsman som i slutet av 1990-talet erkände att han utfört ett stort antal förfalskningar av verk från kända impressionister, surrealisterna och kubisterna. Myatt ansåg att det även var viktigt att bifoga en trovärdig proveniens med sina målningar för att intyga deras äkthet.

En annan var engelsmannen **Tom Keating** som under 1950- och 60-talet målade omkring 2000 förfalskningar. Keating skrev på den rena duken på sina målningar "this is fake" så att texten skulle bli synlig när målningen blev röntgad och därmed framhålla att målningen är en reproduktion av ett original.

Andy Warhols Brillo Box

Den mest omskrivna förfalskningen i modern tid är nog **Andy Warhols** "Brillo Box",

ett konstverk han gjorde 1964. **Andy Warhol** var en omtalad och omskriven popkonstnär. Till Warhols utställning på Stable Gallery i New York lät han tillverka ett stort antal trälådor. Dessa lådor (konstverk) skulle efterlikna förpackningen till Brillo, ett amerikanskt varumärke för tvålull. Lådornas format var 43,5 x 43,5 x 35,6 cm.

Andy Warhol, 1928-1987, amerikansk popkonstnär.

Utöver Warhols utställning i New York blev det även utställning i Stockholm, Amsterdam och Pasadena av dessa Brillo Boxar. Men av kostnadsskäl tillverkades wellpappkopior producerade på Brillofabriken. Detta var sanktionerat av Warhol själv. Dessa wellpappkopior godkändes av The Andy Warhol Art Authentication Board, men 2010 togs rättigheten tillbaka.

Tre år efter Warhols död 1990 tillverkades 108 nya kopior i Malmö, till en utställning i S:t Petersburg, efter en beställning av **Pontus Hultén**, dåvarande chef på Moderna Muséet. I maj 2007, ett halvår efter Hulténs död, avslöjade tidningen Expressen att dessa senare kopior hade sålts vidare som "Stockholmstyp" (från 1968) med äkthetsintyg utfärdat av Hultén själv.

Filmtips

På SvT play finns en dokumentär i ämnet konstförfalskningar.

"En osannolik historia om konstförfalskning".

Den handlar om en rockstjärna som köper en tavla som verkar vara gjord av en legendarisk konstnär, därefter leds han in i den brutala och tragiska konstförfalskningsvärlden.

